herpy

WARANY

Biak Emerald Monitor

Varanus kordensis

Varanus kordensis to smukły, zielony waran nadrzewny z siecią ciemnych, pierścieniowatych plam, występujący wyłącznie na wyspie Biak na północ od Nowej Gwinei. Należy do grupy waranów nadrzewnych znanych z tego, że trudno je utrzymać i rozmnożyć, a szczegółowych danych hodowlanych dla tego konkretnego gatunku prawie nie ma.

Rodzina: Varanidae Dawna nazwa: *Monitor kordensis; Varanus prasinus kordensis*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**70-90 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**8-15 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 80 × 180 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-34 °C**
Miejsce wygrzewania	**45-50 °C**
Temperatura w nocy	**22-25 °C**
Wilgotność	**75-95%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**12-24 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**2-5 jaj**
Zniesienia w roku	**1-3**
Inkubacja	**160-190 dni** przy 28-30 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Brak danych (DD)**

O gatunku

Varanus kordensis to smukły, nadrzewny waran z długim ogonem i mocnymi pazurami. Ogon jest ponad dwa razy dłuższy od tułowia, okrągły w przekroju i chwytny w końcowej jednej trzeciej. Kolor podstawowy waha się od żółtooliwkowozielonego do ciemnozielonego, a na nim leży sieć ciemnych, pierścieniowatych plam (oczek), które pokrywają także kończyny i ogon. To odróżnia go od *Varanus prasinus*, który ma ciemne poprzeczne pasy. Gardło i brzuch są jasnobrązowe, a łuski na karku wyraźnie kilowate. U starszych osobników wzór sieci może zanikać, a w niewoli wiele zwierząt traci żółty pigment i staje się turkusowych.

Gatunek osiąga 70-90 cm długości razem z ogonem. Długość od pyska do kloaki i masa dorosłych osobników nie są znane. Pokrewny *Varanus beccarii* mierzy 26-29 cm od pyska do kloaki i 74-80 cm łącznie, a waży około 210 g, co daje pewne wyobrażenie. Długość życia również nie jest znana; 8-15 lat to szacunek oparty na pokrewnych waranach nadrzewnych.

Gatunek opisano w 1874 roku i przez długie okresy uważano go za podgatunek *V. prasinus* albo całkowicie z nim łączono. Od 2002 roku traktowany jest jako odrębny gatunek. Starsze informacje o zielonych waranach nadrzewnych mogą więc dotyczyć *V. prasinus*, *V. kordensis* albo obu. Wielkość, budowa, zachowanie i wymagania hodowlane są tak podobne, że doświadczenia z jednym gatunkiem zwykle można przenieść na drugi.

Gatunek jest płochliwy i nerwowy, zwłaszcza osobniki odłowione z natury, którym zaaklimatyzowanie się może zająć wiele miesięcy. To nie jest zwierzę do przytulania, lecz dla kogoś, kto chce obserwować dzienne, wspinające się zwierzę w dużym, dobrze urządzonym terrarium.

V. kordensis wymaga osobnego pomieszczenia albo bardzo wysokiego terrarium własnej konstrukcji, silnego grzania i oświetlenia, sztucznego deszczu kilka razy na dobę, żywych owadów przez cały rok oraz opiekuna, który potrafi odczytać drobne oznaki choroby. Koszt pokarmu jest niewielki, ale koszt budowy, lamp i weterynarza już nie. Doświadczeń z tym gatunkiem jest niewiele, a zwierzęta w handlu często pochodzą z odłowu.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Varanus kordensis występuje wyłącznie na Biak w archipelagu Schouten, wyspie w Zatoce Cenderawasih na północ od Nowej Gwinei, w indonezyjskiej prowincji Papua. Miejscem typowym jest Biak, w starszej literaturze zapisywany jako "Kordo" lub "Mysore". Jest to jedyny zielony waran nadrzewny w swojej grupie żyjący na wyspie u wybrzeży Nowej Gwinei, a wyspa jest mała, więc należy do gatunków o najbardziej ograniczonym zasięgu w grupie.

Nie udokumentowano, czy gatunek występuje także na sąsiednich wyspach archipelagu Schouten. Mapa pokazuje tylko Biak. Stwierdzenia poza Biak mogą pochodzić od zwierząt z niewoli lub błędnie oznaczonych osobników *Varanus prasinus*.

> **Naturalny zasięg:** Indonezja.

ŚRODOWISKO

Varanus kordensis żyje w tropikalnym lesie deszczowym na Biak, gdzie przebywa w koronach drzew i rzadko schodzi na ziemię. Nie wiadomo, na jakiej wysokości żyje, jakie zajmuje mikrosiedlisko, jaki ma rytm dobowy ani z jakimi temperaturami i wilgotnością styka się w naturze.

Pokrewny *Varanus prasinus* zjada duże nadrzewne stawonogi, takie jak szarańczaki, pasikoniki, straszyki, karaczany i chrząszcze, a samice składają jaja w termitierach wysoko na drzewach. Nie zaobserwowano tego u *V. kordensis*, ale jest to rozsądny punkt wyjścia do urządzenia terrarium. Klimat na wyspie przy równiku jest gorący i wilgotny przez cały rok. Na Wyspach Aru, gdzie żyje *Varanus beccarii*, temperatura wynosi około 25 °C w nocy i 31 °C w dzień, a roczne opady sięgają około 2 000 mm.

Hodowla

TERRARIUM

Hodowla *Varanus kordensis* jest niemal taka sama jak w przypadku innych zielonych waranów nadrzewnych: duże, wysokie terrarium z wieloma kryjówkami, grubymi gałęziami i rurami korkowymi. Liczby w tej części zapożyczono od blisko spokrewnionego *Varanus beccarii*. Jeden dorosły osobnik potrzebuje co najmniej 120 × 80 × 180 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze. Para hodowlana potrzebuje co najmniej 160 × 120 × 180 cm, najlepiej ze sklejki wodoodpornej. Młode przenosi się do terrarium o wymiarach około 80 × 60 × 110 cm, gdy staje się na tyle aktywne, że potrzebuje więcej miejsca. Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, a zwierzęta wykorzystują całą przestrzeń.

Tylną ścianę i boki wyłóż płytami korkowymi. Umieść grube gałęzie na wielu wysokościach i pod różnymi kątami, a niektóre zawieś swobodnie, aby zwierzę musiało koordynować ruchy podczas wspinaczki. W części gałęzi wywierć otwory różnej wielkości i wypełnij je małymi kawałkami pokarmu, aby zwierzę musiało go wydobywać. Zrób kilka zamkniętych kryjówek u góry i kilka skrzynek z liśćmi, w których zwierzę może spać i składać jaja.

Jako podłoże sprawdza się warstwa ziemi leśnej o grubości 5-15 cm z suchymi liśćmi dębu. Żywe rośliny, takie jak monstera, figowiec, bromelie i epipremnum, dają schronienie i zatrzymują wilgoć. Podgrzewany basen z wodą o głębokości ok. 15 cm pomaga utrzymać wysoką wilgotność powietrza. Gatunek nie kopie i nie potrzebuje głębokiego podłoża.

Zwierzęta są szybkie i potrafią przemknąć obok otwartych drzwiczek, dlatego zrób podwójne drzwi lub śluzę, a wszystkie lampy i źródła ciepła osłoń siatką, aby zwierzę nie mogło się poparzyć. Wentylacja musi być dobra, najlepiej z jednym otworem na dole i jednym u góry.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Temperatury zapożyczono od *Varanus beccarii* i stanowią ostrożny punkt wyjścia dla *Varanus kordensis*. W dzień temperatura powinna wynosić 24-34 °C, a w nocy 22-25 °C. Temperatura powierzchni w miejscach do wygrzewania powinna wynosić 45-50 °C. Mierz ją termometrem na podczerwień, a nie jako temperaturę powietrza. Potrzebny jest duży gradient temperatur, aby zwierzę mogło samo wybierać między ciepłymi gałęziami u góry a chłodniejszymi, zacienionymi strefami na dole.

Użyj kilku spotów lub lamp metalohalogenkowych nad najwyższymi gałęziami i rozmieść miejsca do wygrzewania tak, aby zwierzę mogło odejść od ciepła, kiedy zechce. Wszystkie lampy muszą znajdować się za siatką. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym u góry i na dole, a powierzchnię miejsca do wygrzewania sprawdzaj termometrem na podczerwień po każdej zmianie w urządzeniu terrarium.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka, około 75-95 %, i nie powinna spadać poniżej 75 %. Suche warunki prowadzą do odwodnienia i problemów z linieniem. Automatyczne zraszanie sześć razy na dobę po jednej minucie oraz podgrzewany basen z wodą o temperaturze ok. 27 °C utrzymują wilgotność na poziomie 75-95 %, bez stale mokrego podłoża.

Warany nadrzewne piją krople z liści i ścian, mogą też pić z basenu. Dlatego zraszaj na tyle obficie, aby na liściach osadzały się krople. Pozwól podłożu i najwyższym gałęziom lekko przeschnąć między zraszaniami, aby nie pojawiła się pleśń i grzyby. Higrometr u góry i drugi przy dnie pokażą, czy wilgotność utrzymuje się przez całą dobę.

OŚWIETLENIE I UVB

Varanus kordensis jest aktywny w dzień i wygrzewa się w koronach drzew. Zapotrzebowanie na UVB nie jest znane dla tego gatunku, ale UVB jest zalecane. Terrarium dla pary można oświetlić dwiema lampami metalohalogenkowymi (HQI) 75 W i jedną 150 W oraz dwoma spotami halogenowymi. Zastosuj źródło UVB obejmujące najwyższe gałęzie, np. mocną lampę metalohalogenkową z UV lub świetlówkę o wysokiej emisji, i przyjmij strefę Fergusona 2 jako ostrożny punkt wyjścia. Zawsze musi być cień, aby zwierzę mogło schronić się przed światłem.

Wymieniaj źródła światła zgodnie z zaleceniami producenta, ponieważ emisja UV z czasem spada. Utrzymuj światło włączone przez około 12 godzin na dobę, a w nocy ciemność. Jeśli to możliwe, mierz indeks UV i odpowiednio dostosuj odległość od gałęzi.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Varanus kordensis żywi się głównie owadami. W niewoli podstawę diety stanowią świerszcze, karaczany, szarańcza i jaja, a kurczaka, mięso, krewetki i gryzonie podaje się tylko okazjonalnie. Pokrewny *Varanus prasinus* żywi się w naturze dużymi nadrzewnymi stawonogami. Ponad 90 % pokarmu powinny stanowić owady (karaczany dubia, larwy kruszczycowatych, larwy zophobasa i inne), a resztę mogą stanowić ryby, jaja kurze i węży, jednodniowe kurczęta oraz od czasu do czasu odrobina mięsa. Gryzonie jako podstawowy pokarm łatwo prowadzą do otyłości i nie odpowiadają naturalnej diecie gatunku.

Dorosły osobnik powinien otrzymywać 10-20 g pokarmu tygodniowo w jednym lub dwóch karmieniach. Najlepiej wypuszczaj pokarm luzem w terrarium albo chowaj go w nawierconych gałęziach, aby zwierzę musiało polować i go szukać. Wapń (cytrynian wapnia) oraz suplement witamin i minerałów oprósz na pokarm, a owady muszą być dobrze odkarmione, zanim zostaną podane. Niektóre osobniki zjadają trochę owoców, ale owoce nie są konieczne.

Młode zielonych waranów nadrzewnych mogą odmawiać pokarmu do dwóch tygodni po wykluciu, a czasem dłużej, i niektóre na początku przyjmują tylko muchy. Jako uzupełnienie można stosować rozgniecioną mieszankę jaj, owadów i odrobiny banana lub szpinaku, upieczoną w kuchence mikrofalowej.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Varanus kordensis jest na tyle mały, że ugryzienie rzadko bywa groźne, ale pazury są ostre i mogą powodować głębokie zadrapania, a ogon służy do chwytania, nie do smagania. Zwierzęta są szybkie i płochliwe i raczej uciekają, niż gryzą. Bierz zwierzę do ręki tylko wtedy, gdy jest to konieczne, np. przy wizycie u weterynarza lub przenoszeniu, i nigdy nie chwytaj go za ogon. Osobniki odłowione z natury i zestresowane gryzą częściej. W razie potrzeby używaj rękawic.

Oswajanie rzadko oznacza coś więcej niż przyzwyczajenie się do obecności ludzi w pomieszczeniu. Po każdym kontakcie ze zwierzęciem, terrarium i pokarmem dokładnie myj ręce, ponieważ gady mogą przenosić salmonellę, a terrarium trzymaj z dala od kuchni i małych dzieci.

Sposób utrzymywania w grupie nie jest znany dla tego gatunku. U *Varanus beccarii* samiec gwałtownie goni samicę podczas godów, dlatego para potrzebuje dużego terrarium z przesuwną przegrodą, aby można było rozdzielić zwierzęta. Trzymaj zwierzęta pojedynczo i łącz parę tylko wtedy, gdy terrarium jest bardzo duże, ma wiele barier wizualnych i można je całkowicie podzielić. Może minąć wiele miesięcy, zanim nowe zwierzę zacznie spokojnie jeść i pokazywać się.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Różnice płciowe i sposób określania płci nie są znane dla *Varanus kordensis*. *Varanus prasinus* osiąga dojrzałość płciową po około roku, a 12-24 miesiące to rozsądny punkt wyjścia. Dorosłe zwierzęta hodowlane *Varanus beccarii* mierzą 26-29 cm od pyska do kloaki i ważą 210-214 g. Zwierzęta powinny być w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji, zanim zostaną połączone. Płeć najpewniej określi weterynarz z doświadczeniem w leczeniu gadów.

GODY I KOPULACJA

Varanus kordensis po raz pierwszy rozmnożono w niewoli w 2002 roku, a gody opisano jedynie skąpo. U *Varanus beccarii* samca łączy się z samicą po czterotygodniowej kwarantannie. Samiec gwałtownie ściga samicę, a kopulacja trwa około dwóch godzin. Rozdziel zwierzęta, jeśli pogoń staje się zbyt gwałtowna. Spoczynek zimowy nie jest znany u tego gatunku i nie należy go stosować.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Varanus kordensis składa 2-5 jaj 25-40 dni po kopulacji, a samica może składać jaja kilka razy w roku. *Varanus prasinus* składa do trzech zniesień rocznie, a jaja ważą ok. 11 g. Zapewnij samicy co najmniej trzy skrzynki z wilgotnymi liśćmi lub ziemią, aby mogła złożyć jaja bez konieczności kopania w podłożu. Niektóre samice zakopują jaja zamiast tego w wilgotnym podłożu przy basenie. Samica musi być dobrze odżywiona i wolna od pasożytów, ponieważ słaba kondycja skutkuje słabymi jajami.

INKUBACJA

Z jaj *Varanus kordensis* młode wykluwają się po 160-175 dniach w temperaturze ok. 30 °C na wilgotnym podłożu oraz po 190 dniach w temperaturze 28-29 °C. Umieść je w wermikulicie zwilżonym w proporcji 1:2 wagowo, w temperaturze 30 °C i przy wilgotności około 95 % w pojemnikach. Martwe, w pełni rozwinięte zarodki to znany problem w tej grupie, a młode może po nieco ponad 160 dniach potrzebować pomocy w wydostaniu się z jaja.

Jaj nie należy obracać. Zaznacz ołówkiem ich górną stronę i umieść je w pojemniku z małymi otworami wentylacyjnymi. Możliwe przyczyny strat to zbyt wysoka wilgotność w ostatniej jednej trzeciej inkubacji, zbyt grube skorupki oraz niedobór witamin i minerałów u samicy. Pod koniec inkubacji utrzymuj umiarkowaną wilgotność i wietrz pojemnik.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Odchów *Varanus kordensis* przebiega tak jak odchów *Varanus beccarii*: świeżo wyklute młode mierzy łącznie około 19 cm i waży 8 g, w wieku 6 tygodni 23 cm i 10 g, a po 21 tygodniach 27 cm i 14 g. Młode mogą odmawiać pokarmu przez miesiąc i wtedy trzeba je karmić na siłę. Na początku często przyjmują tylko muchy, a po około pięciu miesiącach zjadają żywe karaczany dubia.

Trzymaj młode pojedynczo w małym, wilgotnym terrarium z cienkimi gałęziami, roślinami i ręcznikiem papierowym lub torfowcem, i zraszaj je bezpośrednio, aby piły. Przenieś je do większego terrarium, gdy staną się aktywne, i skontaktuj się z weterynarzem, jeśli któreś młode nie przybiera na wadze.

Zdrowie i częste błędy

Zwierzęta w handlu to najczęściej osobniki odłowione z natury lub tak zwane farmowe z Indonezji i często mają wiele pasożytów wewnętrznych, takich jak nicienie, tasiemce, pierwotniaki i ameby. Stres w niewoli sprawia, że pasożyty się namnażają, co może powodować brak apetytu, apatię i złą kondycję. Zleć badanie próbki kału u weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, zanim zwierzę trafi do docelowego terrarium, i lecz zgodnie z wynikiem. Handel waranami nadrzewnymi z małych wysp nie jest uważany za zrównoważony, ponieważ populacje są niewielkie. Najlepiej kupuj zwierzęta z hodowli.

Typowe błędy i choroby:

- Zbyt niska wilgotność powietrza, prowadząca do odwodnienia i problemów z linieniem. Utrzymuj wilgotność powyżej 75 % i zraszaj kilka razy na dobę.
- Stres, nerwowość i brak apetytu u osobników odłowionych z natury. Potrzebują spokoju, wielu kryjówek i stałych rutyn.
- Zbyt mało wapnia i witamin dla samic, co skutkuje słabymi jajami i martwymi zarodkami.
- Martwe, w pełni rozwinięte zarodki, gdy wilgotność i temperatura podczas inkubacji są nieodpowiednie.
- Słabe młode, które źle jedzą i które trzeba regularnie ważyć.
- Infekcje bakteryjne, np. atypowe mykobakterie, które mogą dotknąć nawet zwierzęta w dobrej kondycji.
- Salmonella. Myj ręce i nie używaj przyborów kuchennych do terrarium.

Udaj się do weterynarza, jeśli zwierzę traci na wadze, odmawia pokarmu dłużej niż dwa tygodnie albo ma zapadnięte oczy, suchą skórę lub trudności z oddychaniem.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.